

رابطه بین رضایت زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی کارکنان متأهل مراکز بهداشت

حسن بشیری

مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

فاطمه دهقان^۱

مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

هادی غضنفری زرنق

دانشجوی دکترا روانشناسی بالینی دانشگاه علوم پزشکی تهران

ماریه دهقان منشادی

دانشجوی دکترا مشاوره خانواده دانشگاه هرمزگان

فریبا عبدالله زاده

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی کلینیک فوق تخصصی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

چکیده

پژوهش حاضر در راستای تعیین رابطه و قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی بود. روش این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، شامل کارکنان متأهل مرکز بهداشت شهر تبریز در سال ۱۳۹۴ می‌باشد که به همین منظور ۱۰۷ نفر از کارکنان مراکز بهداشتی شهر تبریز به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های رضایت زناشویی (انریچ، ۱۹۸۹) و پرسشنامه شش عامل شخصیتی هگزاکو (آشتون و لی، ۲۰۰۹) استفاده گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و سپس تحلیل رگرسیون چند متغیره انجام شد. نتایج به دست آمده نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیت و رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد از بین ابعاد شخصیت، باوجدان بودن و تهیج‌پذیری نقش بیشتری در پیش‌بینی رضایت زناشویی داشتند؛ بنابراین با توجه به نتایج

^۱ نویسنده مسئول

آدرس پست الکترونیکی: fateme.dehghan1368@gmail.com

آدرس پستی: ایران، کرمانشاه، شهرک ظفر، خیابان تنگ کنش، کوچه ۲۱، بلوک ۲، قطعه ۱۸

وصول: ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ - پذیرش: ۱۳۹۵/۰۴/۱۴

به دست آمده رضایت زناشویی با شخصیت افراد در ارتباط است و شخصیت عامل پیش‌بینی کننده‌ای برای رضایت زناشویی است.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، ویژگی شخصیتی، کارکنان متأهل.

An Investigation into the Relationship between Personality Traits and Marital Satisfaction of the Health Centers' Married Staff

Bashiri, H., Dehghan, F., Ghazanfari Zarnagh, H., Dehghan M. M., Abdollahzadeh, F.

(Received: 9 Dec, 2015-Accepted: 4 Jul, 2016)

Abstract

The current study aimed to investigate the relationship between personality traits and marital satisfaction of the health centers' married staff. To conduct this descriptive and correlational study, 107 married staff of Tabriz health centers were selected using convenience sampling. All participants were asked to complete marital satisfaction questionnaire (Enrich, 1989) and six factors HEXACO personality questionnaire (Ashton and Lee, 2009). The data were analyzed by conducting Pearson correlation and regression analysis. The results showed that there was a significant relationship between personality traits and marital satisfaction. Regression analysis showed that the traits conscientiousness and emotionality are the best predictors of marital satisfaction. Thus, according to the results, marital satisfaction is closely related to the personality traits.

Keywords: Marital satisfactory, Personality dimension, Married employees

مقدمه

خانواده، یک نظام اجتماعی طبیعی است که دست کم سه نسل را در برمی‌گیرد، هریک از این نسل‌ها به‌عنوان یک خرده‌فرهنگ در نظام خانواده مطرح هستند. رابطه اعضای این خرده‌فرهنگ‌ها^۱ رابطه‌ای عمیق و چندلایه است که عمدتاً بر اساس تاریخچه‌ی مشترک، ادراک‌ها و فرض‌های مشترک و درونی شده درباره جهان و اهداف مشترک بنا نهاده شده است. در چنین نظامی افراد به وسیله‌ی علایق و دل‌بستگی‌های هیجانی نیرومند، دیرپا و متقابل با یکدیگر پیوند یافته‌اند. با وجود اینکه در طول زمان از شدت این علایق و دل‌بستگی‌ها کاسته

¹ Micro culture

می‌شود، اما علایق مزبور در سراسر زندگی به بقای خود ادامه خواهند داد (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۱، ۲۰۰۳). اهمیت شناخت و بررسی عواملی که سبب قوام و استحکام این نهاد اجتماعی می‌گردند می‌تواند گامی مفید در راستای ارتقای سطح فرهنگ جامعه باشد. عوامل مختلفی بر استحکام و دوام خانواده تأثیر می‌گذارند که از جمله آن‌ها رضایت بین زوجین است (عطاری و همکاران، ۲۰۰۶).

رضایت زناشویی یکی از ابعاد کیفیت روابط زناشویی است. به این معنی که یکی از ابعاد روابط زوجین کیفیت روابط زناشویی است که نقش اساسی در ارزیابی کیفیت کلی ارتباطات خانوادگی دارد، کیفیت روابط زناشویی مفهومی چندبعدی است و شامل ابعاد گوناگون ارتباط زوجین مانند سازگاری، رضایت، شادمانی، انسجام و تعهد می‌شود. ازدواج خوب و مناسب افراد را قادر می‌سازد تا به حسی از معنای هویت در زندگی‌شان دست یابند (گرنندون و همکاران، ۲۰۰۴).

رضایت زناشویی^۲، یعنی انطباق بین انتظاراتی که فرد از زندگی زناشویی دارد و آنچه در زندگی خود تجربه می‌کند (میدنس^۳، ۱۹۸۱). به‌زعم وینچ^۴ رضایت زناشویی انطباق بین وضعیت موجود و وضعیت مورد انتظار است (وینچ، ۱۹۷۴). برخی از صاحب‌نظران در تعریف رضایت زناشویی، آن را تابع مراحل چرخه زندگی می‌دانند. راه‌های مختلفی برای تعریف رضایت زناشویی وجود دارد و بهترین تعریف را هاکینز ارائه کرده است، او رضایت زناشویی را احساس خشنودی، رضایت و لذت توسط زن و شوهر با در نظر گرفتن همه‌ی جنبه‌های ازدواج تعریف می‌کند. کارنی و کومبز (۲۰۰۰) رضایت زناشویی را شامل الف- توافق زن و شوهر در مورد اموری که ممکن است مسائل حادی به بار آورد. ب- علایق و فعالیت‌های مشترک ج- ابراز علاقه علنی مکرر و اعتماد متقابل د- شکایت نادر از احساس تنهایی، سیه‌بختی، رنجش و ... می‌دانند. رضایت یک متغیر نگرشی است؛ بنابراین، یک خصوصیت فردی برای زن و شوهر محسوب می‌شود (الیس^۵ و همکاران، ۱۹۹۶).

¹ Goldenberg and Goldenberg

² Martial satisfaction

³ Madanes

⁴ Winch

⁵ Ellis

تحقیقات زیادی درباره علل دوام و یا نارضایتی از ازدواج‌ها نشان داده‌اند که کیفیت ضعیف روابط زناشویی منجر به طلاق و جدایی می‌شود (کار دک، ۲۰۰۵). آنچه در ازدواج مهم است سازگاری زناشویی و رضایت از ازدواج است. مطالعه علمی سازگاری زناشویی توجه جالبی را از دهه ۱۹۹۰ تاکنون پیدا کرده است (احمدی، ۱۳۸۲).

رضایت زناشویی بر میزان سلامت روانی، جسمانی، رضایت از زندگی، موفقیت در شغل و ارتباطات اجتماعی مؤثر بوده و یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رضایت از زندگی است؛ بنابراین، توجه به این موضوع و تلاش جهت افزایش رضایت افراد از زندگی زناشویی برای صاحب‌نظران، محققین و روانشناسان از اهمیت بالایی برخوردار است. رضایت زناشویی امری نسبی است که تحت تأثیر عوامل مختلف قرار می‌گیرد. یکی از عوامل مهم که در سال‌های اخیر به آن توجه شده است و بر روی رضایت زناشویی تأثیر گذار بوده، شخصیت^۱ است. «شخصیت عبارت است از الگوی نسبتاً پایدار از صفات، گرایش‌ها، یا ویژگی‌هایی که تا اندازه‌ای به رفتار آدمی دوام می‌بخشد» (فیست و فیست، ۲۰۰۷؛ به نقل از سید محمدی، ۱۳۸۸).

اواخر قرن بیستم، پژوهشگران توافق کردند که تغییرات شخصیت را به بهترین وجه می‌توان در پنج بعد مستقل و وسیع شخصیت خلاصه نمود (پالاهنگ، طاهر نشاط دوست، مولوی، ۱۳۸۸؛ آقابابایی، ۲۰۱۴). تلاش‌های روانشناسان شخصیت در قرن بیستم بر این بوده است که ساختار بهینه‌ای از شخصیت را ارائه دهند. در دو دهه اخیر تغییرات نزدیک به توافق عموم حاصل شد مبنی بر اینکه شخصیت را می‌توان در پنج عامل بزرگ، برون‌گرایی^۲، سازگاری^۳، باوجدان بودن^۴، ثبات هیجانی^۵ (در مقابل روان‌نژندی^۶) و خرد/پندار^۷ (یا گشودگی به تجربه^۸) خلاصه کرد (لی و آشتون، ۲۰۰۴). با این وجود به تازگی روانشناسان ابعاد دیگری از شخصیت را فراتر از مدل پنج عاملی به دست آوردند. برای مثال پائونن و جکسون (۲۰۰۰) ده صفت را به دست آوردند که قبلاً در مدل پنج عاملی همبستگی پایین تری داشتند و

^۱ Personality

^۲ Extraversion

^۳ Agreeableness

^۴ Conscientiousness

^۵ Emotional stability

^۶ Neuroticism

^۷ Intellect/Imagination

^۸ Openness to experience

لی و آشتون (۲۰۰۱) شش بُعد دیگری را به دست آوردند که با مدل پنج عاملی متفاوت بود که مدل هگزاکو^۱ (برگرفته از حرف اول شش بُعد) لقب گرفت. ابعاد شش گانه این مدل شامل صداقت - تواضع^۲ (H)، تهییج‌پذیری^۳ (E)، برونگرایی^۴ (X)، دلپذیر بودن (A)، باوجدان بودن (C) و گشودگی به تجربه (O). نظریه شخصیت با استفاده از دیدگاه‌های صفت و همچنین دیدگاه‌های زیستی-روانی پیشنهاد می‌کنند که شخصیت نقش حساسی برای پیش‌بینی سازگاری دارد، یعنی عوامل خاصی از شخصیت مثل برونگرایی و روان‌رنجورخویی دارای گرایش‌های بادوام و باثباتی هستند که به کیفیت مثبت یا منفی سازگار و آرامش روانی ختم می‌شوند و سایر ابعاد شخصیت مانند سازگاری و مسئولیت‌پذیر بودن در دلپذیر بودن و آرامش روانی دارای نقش غیرمستقیم و ابزاری هستند. هر فرد دارای یک سطح تعادل در سازگاری و سلامت روانی است. این سطح تعادل به وسیله ویژگی‌های شخصیتی به ویژه برونگرایی، روان‌رنجورخویی و دل‌پذیر بودن در برابر تجربیات جدید قابل پیش‌بینی است. به عبارت دیگر، هرچند سطح آرامش روانی و سازگاری می‌تواند در اثر تغییرات و رویدادهای جدید مثبت و منفی از حالت تعادل خارج شود، اما ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند به عنوان عامل برقرارکننده سطح تعادل بهنجار نقش مناسب خود را ایفا کند (قلی زاده، ۱۳۸۹). تحقیقات نشان داده است که ابعاد مختلف شخصیت با رضایت زناشویی ارتباط دارد، نتایج پژوهش استرود^۵ و همکاران (۲۰۱۰) اثرات معناداری را برای روان‌رنجوری و برونگرایی در رابطه بین زوجین را نشان داده است. نتایج پژوهش آلجا^۶ و همکاران (۲۰۰۷) حاکی از آن بود که ثبات هیجانی، گشودگی و باوجدان بودن رابطه مثبت و معنادار با رضایت زناشویی داشته و روان‌رنجوری و علایم سایکوتیک رابطه منفی معنادار با رضایت زناشویی دارند. مایکل^۷ و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان دادند که شخصیت نقشی اساسی در رضایت زناشویی داشته و از بین پنج عامل بزرگ شخصیت دو عامل باوجدان بودن و برونگرایی بیشترین سهم را در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند. رضویه و همکاران (۱۳۸۹) در بررسی زوجین شاغل

¹ HEXACO

² Honesty-Humility

³ Emotionality

⁴ Extraversion

⁵ Stroud

⁶ Aluja

⁷ Michelle

در بنیاد شهید و امور ایثارگران شهر شیراز نشان دادند که رضایت زناشویی با روان رنجورخویی ارتباط منفی معنادار و با برونگرایی، دلپذیر بودن، انعطاف پذیری و مسئولیت پذیری ارتباط مثبت معنادار دارد. قلی زاده و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که از پنج عامل بزرگ شخصیت؛ عامل های روان رنجورخویی به صورت منفی و دلپذیر بودن به صورت مثبت قادر به پیش بینی معنادار رضایت زناشویی در افراد متأهل مشغول به کار در آموزش و پرورش شهر تبریز هستند. جنا آبادی (۱۳۹۴) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که تیپ شخصیتی A، تیپ شخصیتی D و تیپ شخصیتی T با رضایت زناشویی همبستگی منفی و معناداری داشتند، ولی بین تیپ شخصیتی B و رضایت زناشویی همبستگی معناداری وجود نداشت.

از بین تمام حوزه های زندگی، شاید ازدواج و روابط خانوادگی پایدارترین چالش های هیجانی باشند (میر گاین و کوردوا، ۲۰۰۷)، پس تعجب آور نیست که مطالعات نظری و تجربی فراوانی، عوامل منجر به رضایت از رابطه های صمیمانه و نزدیک را مورد بررسی قرار داده اند. یکی از اهداف اصلی تحقیقات درباره روابط بین زوجین پیش بینی رضایت زناشویی با مشخص کردن عواملی است که بر کیفیت تعامل بین زوجین تأثیر می گذارد (چرانیا و آیکس، ۲۰۰۷). مشخص شده است که عوامل شخصیتی گشوده بودن و وجدانی بودن، روان رنجورخویی (بارپی و لانگر، ۲۰۰۵؛ لنارت و نیر، ۲۰۰۶)، هویت رسش یافته (پارسونز و همکاران، ۲۰۰۷) و مهارت های هیجانی (میر گاین و کوردوا، ۲۰۰۷) با رضایت زناشویی رابطه دارند. به طور کلی می توان نتیجه گرفت که عوامل شخصیتی و ابعادش نقش مهمی در رضایت زناشویی دارند. با توجه به تأثیر شخصیت بر رضایت زناشویی و برجسته نبودن نقش اساسی شش عامل شخصیت به دلیل تازگی این ابزار، بر رضایت زناشویی در پژوهش های گذشته داخلی و خارجی، پژوهش حاضر در پی بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و شش عامل بزرگ شخصیت در بین زوجین است.

روش

از آنجا که پژوهش حاضر به بررسی رابطه دو متغیر شخصیت و رضایت زناشویی پرداخته است، لذا در زمره پژوهش های توصیفی و از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری تحقیق

شامل کلیه کارکنان مراکز بهداشتی تبریز در سال ۱۳۹۴ بود که از بین آن‌ها ۱۰۷ نفر (مرد=۵۱، زن=۵۶) با میانگین سنی ۲۷/۵ سال به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفت.

ابزار

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ: این پرسشنامه توسط اولسن^۱ و همکاران در سال ۱۹۸۹ تهیه شده است که در قالب ۴۷ ماده و ۹ زیر مقیاس؛ موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان و جهت گیری مذهبی به ارزیابی مشکلات بالقوه زوجها می پردازد. روش نمره گذاری آزمون به صورت پنج گزینه‌ای از نوع مقیاس لیکرت می باشد. این آزمون در ایران توسط مهدویان در سال ۱۳۷۵ اعتباریابی شده که اعتبار آن را با استفاده از روش بازآزمایی (به فاصله یک هفته) محاسبه شده و همبستگی دو مرحله اجرای آزمون ۰/۹۴ به دست آمده است.

پرسشنامه شخصیتی هگزاکو: پرسش نامه شخصیتی هگزاکو پی. آی مدلی از ابعاد عاملی شخصیت (لی و آشتون، ۲۰۰۹) و دارای صد سؤال است و شش بعد وسیع: صداقت - تواضع، تهییج پذیری، برونگرایی، سازگار بودن، باوجدان بودن و گشودگی به تجربه را شامل می شود. نمره گذاری این پرسشنامه به صورت لیکرت از کاملاً مخالف (نمره ۱) تا کاملاً موافق (نمره ۵) می باشد. لی و آشتون (۲۰۰۴) اعتباریابی آن را با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه نموده اند که برای تواضع - فروتنی (۰/۹۲)، تهییج پذیری (۰/۹۰)، برونگرایی (۰/۹۲)، سازگاری (۰/۸۹)، باوجدان بودن (۰/۸۹) و گشودگی (۰/۹۰) به دست آمده است. این آزمون توسط میلر و همکاران (۲۰۰۹) نیز، اعتباریابی شده است و آلفای کرونباخ برای ابعاد شش عاملی در دامنه‌ی ۰/۸۷ تا ۰/۹۴ و برای رویه‌ها از ۰/۷۱ تا ۰/۹۲ در نوسان بوده است. در اعتباریابی ایرانی این پرسشنامه (بشیری و همکاران، ۲۰۱۱) آلفای کرونباخ بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۱ گزارش شده است.

داده‌های به دست آمده با استفاده از نرم افزار Spss21 در قسمت‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و همبستگی پیرسون و سپس تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

¹ Olson

یافته‌ها

در این بخش ابتدا شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش سپس تحلیل رگرسیون و همبستگی گزارش شده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی و مؤلفه‌های آن‌ها

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین نمره	بیشترین نمره
گشودگی به تجربه	۴۹/۷۵	۴/۵۲	۴۰	۶۲
باوجدان بودن	۴۹/۹۳	۵/۴۱	۳۹	۶۳
سازگاری	۴۸/۹۳	۵/۴۱	۳۹	۶۳
برونگرایی	۴۲/۲۹	۴	۳۲	۵۳
تهییج‌پذیری	۴۵/۲۵	۴/۶۳	۳۴	۵۷
صداقت-تواضع	۴۱/۷۶	۴/۵۹	۲۹	۵۲
موضوعات شخصیتی	۱۳/۶۰	۳/۲۸	۸	۲۲
رضایت زناشویی (نمره کلی)	۱۲۵/۳۵	۱۲/۳۵	۹۰	۱۵۸
موضوعات شخصیتی	۱۲/۱۵	۴/۳۵	۶	۲۳
ارتباط زناشویی	۱۲/۴۶	۴	۵	۲۴
حل تعارض	۱۴/۹۶	۱/۹۳	۱۱	۲۰
مدیریت مالی	۱۴/۷۴	۲/۰۷	۱۰	۱۹
اوقات فراغت	۱۵/۶۴	۱/۹۲	۸	۲۰
روابط جنسی	۱۷/۲۶	۳/۳۴	۹	۲۴
ازدواج و فرزندان	۱۰/۶۸	۱/۹۶	۸	۱۷
بستگان و دوستان	۱۳/۸۲	۲/۶۴	۶	۲۰
جهت‌گیری مذهبی	۱۲/۱۷	۲/۹۴	۶	۲۱

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی؛ میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره متغیرهای موردبررسی را نشان می‌دهد. در این میان مؤلفه باوجدان بودن از شش عامل شخصیت و روابط جنسی در مؤلفه‌های رضایت زناشویی دارای بیشترین میانگین می‌باشند.

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای موردبررسی را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود بین موضوعات شخصیتی با گشودگی به تجربه، باوجدان بودن و تهییج‌پذیری؛ بین ارتباط زناشویی با باوجدان بودن، برونگرایی و تهییج‌پذیری؛ بین حل

تعارض با سازگاری، برونگرایی، تهییج‌پذیری و صداقت - تواضع؛ بین مدیریت مالی و باوجدان بودن؛ بین اوقات فراغت و باوجدان بودن؛ بین روابط جنسی و تهییج‌پذیری ارتباط مثبت و معنادار و با گشودگی به تجربه و باوجدان بودن ارتباط منفی معنادار، بین بستگان و دوستان با گشودگی به تجربه، باوجدان بودن و صداقت - تواضع؛ بین جهت‌گیری مذهبی با گشودگی به تجربه، برونگرایی و تهییج‌پذیری؛ در پایان بین نمره کلی رضایت از زندگی و باوجدان بودن، سازگاری، برونگرایی، تهییج‌پذیری و صداقت - تواضع ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی و مؤلفه‌های آن‌ها

متغیرها	گشودگی به تجربه	باوجدان بودن	سازگاری	برونگرایی	تهییج‌پذیری	صداقت - تواضع
۱- موضوعات شخصیتی	۰/۱۹*	۰/۳۴**	۰/۱۷	۰/۰۷۹	۰/۲۵**	۰/۱۷
۲- ارتباط زناشویی	۰/۱۸	۰/۳۷**	۰/۱۴	۰/۲۶**	۰/۲۶**	۰/۰۹۶
۳- حل تعارض	۰/۱۱	۰/۱۸	۰/۳۰**	۰/۲۵**	۰/۲۹**	۰/۲۵**
۴- مدیریت مالی	۰/۰۱۱	۰/۲۲*	۰/۱۸	۰/۱۸	۰/۰۹۰	۰/۰۱۹
۵- اوقات فراغت	۰/۰۱۷	۰/۳۱**	۰/۰۳۶	۰/۰۹۸	۰/۰۶۵	-۰/۱۳
۶- روابط جنسی	-۰/۲۲*	-۰/۵۳**	-۰/۰۱۹	-۰/۱۶	۰/۱۹*	۰/۱۶
۷- ازدواج و فرزندان	-۰/۰۴۵	-۰/۰۸۳	-۰/۰۰۴	-۰/۰۲۴	۰/۰۹۳	۰/۰۵۷
۸- بستگان و دوستان	۰/۲۴*	۰/۳۳**	۰/۱۸	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۲۱*
۹- جهت‌گیری مذهبی	۰/۲۰*	۰/۰۸۵	۰/۱۷	۰/۱۹*	۰/۳۳**	۰/۱۸
۱۰- رضایت زناشویی (نمره کلی)	۰/۱۵	۰/۲۵**	۰/۲۵**	۰/۲۱*	۰/۳۹**	۰/۲۴*

$P < 0/01$ ** $P < 0/05$ *

جدول ۳. نتایج رگرسیون رضایت زناشویی بر اساس شش عامل شخصیت

مدل	B	SE	Beta	t	Sig
گشودگی به تجربه	۰/۱۵۳	۰/۲۶۰	۰/۰۵۶	۰/۵۹۰	۰/۵۵
باوجدان بودن	۰/۵۱۴	۰/۲۱۸	۰/۲۲۵	۲/۳۵۷	۰/۰۵
سازگاری	۰/۱۱۲	۰/۲۶۴	۰/۰۴۲	۰/۴۲۵	۰/۶۷
برونگرایی	۰/۲۵۸	۰/۲۸۸	۰/۰۸۴	۰/۸۹۴	۰/۳۷
تهییج‌پذیری	۰/۸۸۶	۰/۲۸۴	۰/۳۳۲	۳/۱۲۲	۰/۰۱
صداقت-تواضع	۰/۱۶۲	۰/۲۷۷	۰/۰۶۰	۰/۵۸۴	۰/۵۶
Sig=	۵/۲۷F=		۰/۲۴۰R ² =		۰/۴۹۰R=

به منظور بررسی سهم شش عامل شخصیت در پیش‌بینی رضایت زناشویی از تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه ورود هم‌زمان استفاده شده است و شش عامل شخصیت به‌عنوان متغیر پیش‌بین و رضایت زناشویی به‌عنوان متغیر ملاک وارد تحلیل شدند که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

طبق ارقام مندرج در جدول فوق مقدار R برابر ۰/۴۹ است که در سطح $P \leq ۰/۰۱$ معنادار می‌باشد و این امر حاکی از آن است که شش عامل شخصیت در تعامل با یکدیگر می‌توانند تغییرات نمره در مقیاس رضایت زناشویی را پیش‌بینی کنند و ۲۴ درصد ($R^2 = ۰/۲۴$) تغییرات نمره در رضایت زناشویی بر اساس شش عامل شخصیت قابل پیش‌بینی است. بررسی تفکیکی سهم هریک عوامل شخصیت نشان‌دهنده آن است که عوامل باوجدان بودن و تهیج‌پذیری بیشترین سهم را در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند. باوجدان بودن با ضریب بتای ۰/۲۲ و با اطمینان آماری ۰/۹۵ و متغیر تهیج‌پذیری با ضریب بتای ۰/۳۳ و با اطمینان آماری ۰/۹۹ قدرت پیش‌بینی کنندگی رضایت زناشویی دارند که در بین سهم تهیج‌پذیری بیشتر از باوجدان بودن است.

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف بررسی ارتباط و پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس ابعاد شخصیتی با استفاده از پرسشنامه تازه معرفی شده هگزاکو (آشتون و لی، ۲۰۰۱) در بین کارمندان مراکز بهداشتی تبریز به اجرا درآمد. نتایج نشان داد که بین نمره کلی رضایت زناشویی و خرده مقیاس‌های آن با همه ابعاد شش‌گانه شخصیت هگزاکو رابطه معناداری وجود دارد. نتایج این یافته به‌نوعی با پژوهش‌های فینیچام، هارولد و گانوفیلیس (۲۰۰۰)، فرانک و کیم (۱۹۹۸) همسو است. یافته‌های پژوهش فینیچام، هارولد و گانوفیلیس (۲۰۰۰) حاکی از آن است که ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی‌کننده‌ی سلامتی، رضایت زناشویی، طلاق و موفقیت شغلی بوده است. تحقیقاتی که توسط فرانک و کیم (۱۹۹۸) انجام شده است، بر این مطلب تأکید دارد که ویژگی‌های شخصیتی، خلقی و رفتاری از عوامل پیش‌بینی‌کننده آینده‌ی روابط زناشویی است و مرتبه‌ی نخست را در میان سایر عوامل دارا می‌باشد. پس می‌توان گفت که شخصیت افراد در رضایت زناشویی آن‌ها

نقش دارد. شش عامل شخصیت در تعامل با یکدیگر قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی افراد می‌باشند. بر اساس نتایج به‌دست آمده بعد باوجدان بودن و تهییج‌پذیری در مقایسه با ابعاد دیگر بیشترین نقش را در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند و این می‌تواند نشانگر اهمیت این دو بعد در بین زوج‌های ایرانی و همچنین روایی سازه این دو بعد باشد. ضرورت زندگی در یک جامعه اسلامی که در آن خانواده یک نهاد بسیار مقدس تلقی شده است و هرگونه انحراف از اصول آن تغییرات عاطفی شدید و احساس گناه در هر کدام از زوجین به وجود می‌آورد می‌تواند تبیین خوبی برای این یافته باشد.

نقش هیجان، به‌عنوان یکی از ابعاد زیستی - روان‌شناختی انسان در زندگی زناشویی حایز اهمیت است. در این میان، ثبات یا بی‌ثباتی هیجانی به‌عنوان یک خصیصه در گستره‌ی شخصیت، می‌تواند حوزه‌ی مهمی از مسائل مربوط به روابط خانوادگی را در قالب روابط عاطفی بین فردی، روشن کند. موضوعی که کمتر در پژوهش‌ها به آن پرداخته شده است. ثبات هیجانی عبارت است از: رشد یافتگی هیجانی، پایدار بودن از نظر هیجانی، آرام و واقع‌نگر بودن در زندگی، نبود خستگی عصبی و داشتن آرامش. نتایج تحقیق رجبی (۱۳۸۷) نشان داد که بین باوجدان بودن به‌عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد.

پژوهش حاضر مانند هر پژوهش دیگری دارای محدودیت‌هایی می‌باشد از جمله کم بودن حجم نمونه، بررسی نکردن متغیرهای متأثر دیگر مانند و سطح تحصیلات که می‌تواند در روابط بین متغیرها تأثیرگذار باشد، همچنین نوع مشارکت کنندگان پژوهش ممکن است یافته‌های این پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. در همین راستا در تعمیم نتایج یافته‌های حاضر به جمعیت عمومی لازم است دقت لازم انجام گیرد. علاوه بر این، پرسشنامه شخصیتی هگزاکو با توجه به نو بودن آن نسبت به سایر پرسشنامه‌های متداول قبلی مانند نئو باید با احتیاط مورد استفاده قرار گرفته و نتایج حاصل آن با احتیاط تعمیم داده شود.

منابع

احمدی، خدابخش (۱۳۸۲). بررسی عوامل مؤثر بر سازگاری زوجین و مقایسه دو روش مداخله‌ای تغییر شیوه زندگی و حل مشکل خانوادگی در کاهش ناسازگاری زناشویی، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی.

پالاهنگ، حسن؛ طاهر نشاط دوست، حمید؛ مولوی، حسین (۱۳۸۸). هنجاریابی پرسشنامه ۶ عاملی شخصیت HEXACO-PI-R در دانشجویان ایرانی؛ فصلنامه علمی- پژوهشی روان‌شناسی دانشگاه تبریز، ۴(۱۶)، ۴۳-۶۱.

جنا آبادی، حسین (۱۳۹۴). بررسی رابطه تیپ‌های شخصیتی (D, T, B, A) با رضایت زناشویی کارکنان مراکز بهداشت. فصلنامه شخصیت و تفاوت‌های فردی / سال چهارم / شماره ۷ / ۱۹۹-۱۸۴.

رجبی، غلامرضا؛ نبگانی، حدیجه (۱۳۸۷). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و مؤلفه‌های عشق با رضایت زناشویی در کارکنان متأهل اداره‌های دولتی شهر اهواز، تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، ۷، ۲۵-۷.

رزویه، اصغر، معین، لادن، بهلولی اصل، فاطمه (۱۳۸۹). نقش ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی بر رضایت شغلی کارکنان متأهل بنیاد شهید و امور ایثارگران شهر شیراز. فصلنامه زن و جامعه، ۴، ۱۸-۱.

فیست، جیس، فیست، گریگوری (۱۳۸۶). نظریه‌های شخصیت. (ترجمه سید یحیی سید محمدی). تهران: روان. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۲۰۰۵).

قلی زاده، زلیخا، بزرگری، لیلی، غریبی، حسن، باباپورخیرالدین، جلیل (۱۳۸۹). بررسی رابطه پنج عامل شخصیتی با رضایت زناشویی. دانشور رفتار، ۴۳، ۶۶-۵۷.

مهدوی، مهدی (۱۳۷۵). عوامل مؤثر بر رضایت زن و شوهر. تهران: مبتکران.

Aghababaei, N. (2014). God, the good life, and HEXACO: The relations among religion, subjective well-being and personality. *Mental Health, Religion, & Culture*, 17, 284-290.

Aluja, A., Barrio, V. D., Garcia, L. F. (2007). Personality, social values, and marital satisfaction as predictors of parents rearing styles. *International journal of clinical and health psychology*, 7, 725-735.

Atari Y.A., AbbasiSarcheshmeh A, MehrabizadehHonarmand M. (2006). Examining simple and multiple relationships of religious attitude, optimism and attachment styles with marital satisfaction in male married students at ShahidChamran. *Journal of Education and Psychology spring*, 13(1): 93-110.

Bashiri Hassan., Barahmand Usha., Akabri Z. Saeed., Ghamari Hosein G., Vusugi Asghar (2011). A Study Of The Psychometric Properties And The Standardization Of HEXACO Personality Inventory.. *Procedia - Social and Behavioral Sciences Volume 30*, 2011, Pages 1173-1176.

Charnia. M.R., & Ickes.W. (2007). Predicting marital satisfaction: Social absorption and individuation versus attachment anxiety and avoidance. *Personal Relationships*, 14, 187-208.

Ellis A, sijel J.L., yeejer R.J., Batia V.J., Gisp R. (1996). *Rational- Emotive Couples Therapy*. 1th ed. New York in Press. 25-43.

Goldenberg, H., Goldenberg, I. (2003). *Family Therapy*. 8th ed. New york: Garland Publishing. 3- 464.

Fincham, Frank D., Harold, Gordon T., Gano-Philips, S. (2000). The longitudinal association between attributions and marital satisfaction: Direction of effects and role of efficacy expectations.: *Journal of Family Psychology*.

Frank, N. M. & Kim, H. (1998) Teamwork and Trait Extremes Based on the Big Five Model of Personality. Eastern Academy of Management Conference, Springfield, MA.

Karney, B. & Coombs, R. H. (2000). Memory bias in long-term close relationships: Consistency or improvement. *Personality and social psychology bulletin*, 26(8), pp.159-170.

Kurdek, L. (2005). Gender and marital satisfaction early in marriage: A growth curve approach. *Journal of marital and family therapy*, 67, pp.68-84.

Madanes, C. (1981). *Strategic family therapy*. San Francisco, Jossey-Bass.

- Michelle, N., Levenson, R. W. (2007). Birds of a feather don't always fly farthest: Similarity in Big Five personality predicts more negative marital satisfaction trajectories in long-term marriages. *Psychology and Aging*, 22 (4), 666- 675.
- Rosen- Grandon, J. R., Myers, J. E., Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling and Development*. 82(1), pp. 58-68.
- Parsons. R. N., Nalbone, D.P., Kilmer, J.M., & Wetchler, J.L. (2007). Identity Development, Differentiation, Personal Authority, and Degree of Religiosity as Predictors of Interfaith Marital Satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 35, 343–361.
- Stroud, C. B., Durbin, C. E., Saigal, S. D., Knobloch-Fedders, M. L. (2010). Normal and abnormal personality traits are associated with marital satisfaction for both men and women: An Actor–Partner Interdependence Model analysis. *Journal of Research in Personality*. 44, 466-477.
- Winch, R. (1974). *Selected studies in marriage and the family*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.